

II RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 149 (25).** 1924. a.

II Riigikogu koosolek 30. oktoobril 1924 a.
kell 10 hom.

Kokku on tulnud 80 Riigikogu liiget.
Walitsuse looshis: Riigiwanem **Fr. Akel**, rahaminister **O. Strandman**, välisminister **K. R. Pusta**, põllutöominister **A. Kerem**, kohtuminister **R. Gabrel**, haridusminister **H. B. Rahamägi**, töö-hoolekandeminister **Chr. Kaarna**.

P ä e w a k o r d :

1. Wabariigi Walitsuse wastamine A. Porman'i küsimise peale riikliku ehituslaenu krediitide sulgumise asjus.

2. Wabariigi Walitsuse wastamine L. Johanson'i küsimise peale Itaalia ja Põhja-Ameerika-Ühisriikide saatkondade asjus.

3. O. Gustawson'i küsimine kohtuministrile Lääne maakonnawalitsuse esimehe Saar'e ametalaste süütegude uurimisasja lõpetamise kohta.

4. O. Gustawson'i küsimine haridusministrile Pärnu kaubanduskooli hoone asjus.

5. J. Holberg'i küsimine Wabariigi Walitsusele välisministeeriumi krediitide tarwitamise ja välisministri sekretääri kohta.

6. Riigiteenijate ühekordse toetuse seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

7. Hoolekandeseadus — I lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **L. Raudkepp**.

Sekretääri kohal abisekretäär **O. Köster**.

Koosolek algab kell 10.15 min.

1. Päewakorra Juhataja **L. Raudkepp**: Awan Riigikogu koosoleku. Päewakord on Riigikogu liigetele välja jagatud.

L. Johanson (sd.): Tänesest päewakorrast on välja jäetud üks kiire iseloomuga seadus, nimelt tolli-põhitariifide osalise muutmise seadus. Teen ettepaneku see seaduseelnõu wõtta päewakorra seitsmendaks punktiks, nimelt enne, kui

arutamisele tuleb hoolekandeseadus. Hoolekandeseadus kutsub välja kahtlemata pika rea kõnelejaid, minu teada on neid juba 8—10 üles andnud. Kui nüüd ootama jääda, millal kord hoolekandeseadus I lugemisel vastu wõetakse, wõib tolli-põhitariifide osalise muutmise seaduse arutamine õige kauaks edasi lükatud saada.

J. Wain (sd.): Minu teada ei ole tähendatud seaduseelnõu mitte wõimalik päewakorda wõtta, sest tema täiendus on praegu rahaasjanduse komisjonis. Arwan, et sellepärast ei maksa temaga mitte tõtata. (J. Piiskar, is.: Ei ole tarwidust! J. Holberg, põl.: Tarwad hommikumaa!)

Juhataja **L. Raudkepp**: Ettepanek on tehtud, wõtta päewakorra 7. punktiks tolli-põhitariifide osalise muutmise seadus. (Häälletatakse.) Nähtawana enamuslega on ettepanek vastu wõetud, ühes sellega ka päewakord kindlaks määratud.

2. Wabariigi Walitsuse wastamine **O. Strandman**: **A. Porman'i küsimise peale riikliku ehituslaenu krediitide sulgumise asjus.** Rahaminister Austatud Riigikogu liikmed! Ettepanud küsimise peale on mul au järgmist wastata: Ehituslaenu määramiseks asutatud „Riiklik ehituslaenu komitee“ reserweeris 21. mail 1924 a. Rakwere linnale ehitusfondiks 3,5 miljonit marka. Ühtlasi otsustati üksikutele omawalitsustele määratud summadest, kui ka reserwsummadest lubada väljamaksmisele esialgu 50%, kunni komitee sellekohase uue korralduseni.

Rakwere linnale on lubatud 50% välja antud. Kui linn laenu on rohkem lubanud, kui temale komitee poolt esialgu väljamaksmiseks lubatud, kannab ka linn wastutust selle eest.

Rahaministeerium on ehituslaenu välja andnud sellel määral, kui riigikassa ressursid seda lubawad. Oli kawatsus selleks nädalat 2 tagasi uuesti awada 25 miljonit marka, kuid siis selgus mööda-

pääsematu tarwidus, anda riigiteenijatele toetusraha poole kuupalga suuruses, see teeb wälja kunni 90 miljonit marka, ja ehituslaenuks sai esialgu juurde anda ainult 10 miljonit, eriti silmas pidades Tartu ja Rakwere nõudmisi. Niipea kui riigikassa seisukord seda lubab, awatakse uued summad. (M. Martna, sd.: Jõulukuul, kui riigikassa ei ole, siis ei saa ma ka lubada.)

3. Wabariigi Walitsuse wastamine L. Johanson'i küsimise peale Itaalia ja Põhja-Ameerika-Ühisriikide saatkondade asjus.

des. Lugupeetud Riigikogu liikmel ei ole muidugi teadmata, et need saatkonnad asutati Wabariigi Walitsuse ja Riigikogu sellekohaste otsuste põhjal, ja et nende lähem tegewus ka sel puhul ära määrati, nagu kõigi teiste wabariigi saatkondade tegewus.

Mis puutub teistesse küsimistesse, siis ei wõi mina kahjuks mõttewahetusse astuda lugupeetud Riigikogu liikmega, sest et mina wõimalikuks ei pea wälja wõtta nimelt neid kahte saatkonda ja asuda nende tegewuse hindamisele, ühenduses sellega meie wahekordade arutamisele kahe suurriigiga, kus need saatkonnad asuwad. Wälisministril on kahtlemata juhus edaspidi oma arwamisi awaldata meie saatkondade kohta üldse ja nende ülesannete kohta. Need küsimised, mis rkl. härra Johanson on esitanud, kuuluwad küll enim wäliskommisjoni, kuhu neid ka palun edasi anda.

4. O. Gustawson'i küsimine kohtumistrile Lääne maakonnawalitsuse esimehe Saar'e ametlaste süütegude uurimisasja lõpetamise kohta ja kohtumistri wastamine küsimise peale.

2. Kui ja, siis — millistel motiividel?

Wälisminister K. Pusta: Ühel eelmisel koosolekul esitas rkl. härra Johanson küsimised wälisministrile meie saatkondade kohta Itaalias ja Põhja-Ameerika-Ühisriikides.

Riigikogu liikmel ei ole muidugi teadmata, et need saatkonnad asutati Wabariigi Walitsuse ja Riigikogu sellekohaste otsuste põhjal, ja et nende lähem tegewus ka sel puhul ära määrati, nagu kõigi teiste wabariigi saatkondade tegewus. Mis puutub teistesse küsimistesse, siis ei wõi mina kahjuks mõttewahetusse astuda lugupeetud Riigikogu liikmega, sest et mina wõimalikuks ei pea wälja wõtta nimelt neid kahte saatkonda ja asuda nende tegewuse hindamisele, ühenduses sellega meie wahekordade arutamisele kahe suurriigiga, kus need saatkonnad asuwad. Wälisministril on kahtlemata juhus edaspidi oma arwamisi awaldata meie saatkondade kohta üldse ja nende ülesannete kohta. Need küsimised, mis rkl. härra Johanson on esitanud, kuuluwad küll enim wäliskommisjoni, kuhu neid ka palun edasi anda.

O. Gustawson (is.) (loeb): Palun kohtumistrilt wastust järgmistele küsimistele:

1. Kas wastab tõele, et on uuesti lõpetatud Lääne maakonnawalitsuse esimehe Saar'e ametlaste süütegude asjas alustatud uurimine?

Kohtuminister R. Gabrel: Ettepanud küsimiste peale on mul au wastata, et Saar'e süüdistusasi ei ole mitte ära lõpetatud, waid eeluurimine selles asjas kestab edasi. (O. Gustawson, is.: Aga edasi ei ole jõudnud!)

5. O. Gustawson'i küsimine haridusministrile Pärnu kaubanduskooli hoone asjas ja haridusministri wastamine küsimise peale.

Haridusminister H. B. Rahamägi: Selle küsimise peale oleks mul järgmist wastata. Haridusministeerium ei ole mitte kawatsenud ei sõja- ega sise-

O. Gustawson (is.) (loeb): Palun haridusministrilt wastust järgmistele küsimistele:

1. Kas wastab tõele, et hoone, mis on renditud Pärnu maakonnawalitsusele Pärnu kaubanduskooli jaoks 10 aastaks, tahetakse üle anda sõja- wõi siseministeeriumile?

2. Kui mitte, millega siis seletada, et siijamaani on teostamata haridusministeeriumi nõukogu otsus tähendatud hoone Pärnu maakonnawalitsusele ära müüa?

Haridusminister H. B. Rahamägi: Selle küsimise peale oleks mul järgmist wastata. Haridusministeerium ei ole mitte kawatsenud ei sõja- ega sise-

6. J. Holberg'i küsimine Wabariigi Walitsusele wälisministeeriumi krediitide tarwitamise ning wälisministri sekretääri kohta ja wälisministri wastamine küsimise peale.

2) Kas wastab tõele, et wälisministri K. Pusta sekretääriks wõõra riigi alam on ja et temale palka maksetakse wälisministeeriumi eelarwe järele?

J. Holberg (põl.) (loeb): Palun Wabariigi Walitsuselt wastust järgmise küsimise peale:

1) Kas wastab tõele, et wälisminister K. Pusta peale riigi eelarwes ettenähtud ministripalga veel riigikassast Pariisi saatkonna kulude arwel teenistustasu saab?

3) Kas on see sekretääri koht koosseisudes ette nähtud?

4) Kas wastab tõele, et välisminister K. Pusta senni Pariisi saadiku kohalt wabastatud ei ole?

Kui wastused jaatawad, siis kas on need asjaolud Wabariigi Walitsuse arwates makswate seadustega kooskõlas?

Wälisminister K. Pusta: Rkl. Holberg'i poolt esitatud küsimiste peale on mul au Wabariigi Walitsuse nimel järgmist teatada.

1) Kas wastab tõele, et välisminister K. Pusta peale riigi eelarwes ettenähtud ministri palga weel riigikassast Pariisi saatkonna kulude arwel teenistustasu saab? — Ei wasta tõele.

2) Kas wastab tõele, et välisministri K. Pusta sekretääriks wõõrariigi alam on, ja et temale palka maksetakse välisministeeriumi eelarwe järele? Jah.

3) Kas on see sekretääri koht koosseisudes ette nähtud?

Wälisministri otsekoheses käsutuses on ajutiselt Pariisi saatkonna koosseisudes ettenähtud wabapalgaline sekretäär — tõlk.

4) Kas wastab tõele, et välisminister K. Pusta senni Pariisi saadiku kohalt wabastatud ei ole?

Selle kohta wõib öelda, et praegune välisminister ei ole esitanud oma ametliikla äraikutsekirju Prantsuse wabariigi presidendile sel lihtsal põhjusel, et pole jõutud teist esitajat nimetada Pariisi täiswoliilise saadiku kohale. Saadiku kohuseid täidab seal wabariigi asjaajaja chargé d'affaires.

7. Riigiteenijate ühe- Rahaasjan- kordse toetuse seaduse komis- — I lugemisel. joni aruandja

J. Zimmer-
man: Elukallidust silmas pidades on Wabariigi Walitsus esitanud Riigikogule seaduseelnõu, mille järele riigiametnikkudele määratakse poole kuupalka suurune toetusraha. See teeks riigile kulusid 90 miljonit, mida kaetakse tänawuaasta ülejääkidega. See eelnõu on rahaasjanduse komisjonis õieti kiires korras läbi waadatud ja peaaegu muutmatult wastu wõetud. Ainult on ta niowiisi ümber redigeeritud, et temas arusaadaw on, et ka kooliõpetajad, kes riigikassast palka saawad, ka selle seaduse alla kuuluwad.

Teen ettepaneku käesolew seaduseelnõu esimesel lugemisel wastu wõtta.

M. Martna (sd.): Austatud Riigikogu liikmed! Ma pean selle seaduse esimese lugemise puhul, see on riigiteenijatele ühekordse abiandmise seaduse puhul, järgmiste asjaolude peale tähelepanu juhtima. Riigiteenijate seas on wäeteenistuse kohusliikla. Neist on läinud talwel üks osa noorimehi õppusel olnud, kuna neile seaduse põhjal nende kohad ja korterid alles hoiti. Kuid seda teenistus- aega, mil nad täiendusõppusel olid, ei loetud mitte riigiteenistusajaks ja sel põhjusel jäid need nooredmehed kewadisest palgalisast, mis lihawõtte ajal anti, ilma. Kui praegust seaduseelnõu jällegi nõnda tõlgitsetakse, et seda ühekordset toetust ainult need saawad, kes wahet pidamata kuus kuud on teenistuses olnud, siis langewad jällegi need wälja, kes waheajal wäeteenistuse täiendusõppusel on olnud. Minule on nende sõdurite — ametnikkude poolt seletuskiri saadetud, kus selle peale tähelepanu juhatakse. Mina sain selle wiimasel silmapilgul enne koosolekut ja ei ole wõinud seda mitte põhjalikult läbi uurida. Nõnda palju on aga selge, et õppusele kutsudes neile nende kohad ja korterid alles hoitakse ja see tähendab, et mõnest seisukohast waadates, loetakse nende õppuse aeg riigiteenistuse ajaks, aga mis lisatasusse puutub, siis ei loeta seda aega mitte teenistusajaks. Riigiteenijad, kes kewadel wõi talwel on täiendusõppusel olnud, kui nad oma teenistus- aja kokku arwawad, siis jääwad seal mõned päewad puudu, nõnda et mitte kuus kuud täis ei saa, ja nad eeldawad, et kui praegust ajutist toetusseadust ka nõnda- sama tõlgitsetakse, et nad siis jälle ilma jääwad. Mina teen teisel lugemisel igatahes sellekohase paranduse, et niisugused ametnikud, kelle teenistusaeg selle tõttu, et nad wahepeal õppusel olid ja mitte katkestamata kuus kuud ei ole riigiteenistuses olnud, et nemad hoolimata sellest ühekordsest toetusest osa saaksid.

L. Johanson (sd): Austatud Riigikogu liikmed! Käesolewa seaduse alt on wälja jäetud riigiasutuste ja -ettewõtete töölised. Selleks wäljajätmiseks ei ole mitte põhjust, sest wäljajätute arw ulatab kõigerohkem umbes paari tuhande peale, ja nende keskmine kuupalk ei wõi mitte olla üle 6.000. Kui siin rehkendada poole palgaga, siis on tegemist ainult

mõne miljoniga, ja kui riik suudab ühekordset toetust anda teistele oma teenistuses seiswatele isikutele 90 miljoni marga suuruses, siis suudab tema seda ka anda tööliste 2—3 miljoni marga suuruses. Tööliste seisukord riigiteenistuses ja etewõtetes pole sugugi rohkem kindlustatud, kui ametnikkudel, ja ka nemad wajawad kõigil neil põhjustel, mis tuuakse ette ametnikkudele ühekordse toetusraha määramise juures, seda ühekordset toetust. Sotsiaaldemokraatlik ja iseseisew sotsialistlik Riigikogu rühm ei pea sarnast tööliste wäljajätmist selle seaduse alt mitte õigustatuks ja teeb teisel lugemisel wastawad parandused.

J. Uibopuu (rhws.): Lugupeetud rahwasaadikud! Eelkõnelejad puudutasid osalt neid puudusi, mis käesolewa seadusega on nähtawale tulnud, kuid nad ei puudutanud mitte kõiki puudusi. Nimelt tahab käesolew seadus anda ametnikkudele ühekordset toetusraha, mis on elu ise wälja kutsunud, mis elutingimuste parandamiseks tingimata waja on, aga siin arwatakse weel, et need ametnikud, kes wähem kui 6 kuud on teeninud, ei peaks mitte toetust saama. Minu arwamise järele ei saa meie ametnikka mitte niiviisi jaotada, et nendel, kes 6 kuud teeninud ei ole, on lähedam ja parem elada, ja et nendele poolt kuupalka mitte tarwis anda ei ole. (A. Anderkopp, tõer.: Wõiwad need, kes 2 päewa teeninud, ka poole kuupalka saada?) Jah, härra Anderkopp, kas teie saate ometi sellest aru, et siin on ainult raske seisukorra parandamisega tegemist, ja et ka ainult 2 päewa teenistuses olnud isikule tuleks toetust anda, sest et tema on omale riigiteenistusse astudes mitte ühepäewase kutse walinud, tähendab, tema tahab oma tööjõu riigile tulewikus ohwerdada ja walmistab ennast ka tulewiku teenistusele. (A. Anderkopp, tõer.: Aga kui ta homme ära läheb?) Mispärast Teie arwate, et ta ära läheb? (A. Anderkopp, tõer.: Mis kindlustus Teil on?) Aga mis kindlustus Teil on, et ta ära läheb? (J. Soots, põl.: Kas Teie neile ka tahate anda, kes ametisse kawatsewad astuda?) Härra Soots, ega siis mina Mogri-Märdi poliitika ei tunnista, Teil on „Kaukajumala“ poliitika, mis minule wõõras on. (Wahelhüüe paremalt poolt:

Missugune Jumal Teil on?) Minul on harilik Jumal, nagu see igal kodanikul peab olema. (J. Mürk, mõ.: Igapäewane Jumal. Wahelhüüe paremalt poolt: Harilik Jumal, wahel on erakorraline.)

Minu arwates ei ole see mitte õiglane, et meie ära määrame mingisuguse termini, mille ärateenimise järele alles wõiks riigiteenija toetust saada.

Teine asjaolu, mille peale tähelepanu tahan juhtida, on see, et siin määratakse ära, et poole kuu palk antakse kõigile ametnikkudele, alates kõigewähemast ametnikust kunni kõigesuuremani. Siis tuleb tegelikult wälja, et see ametnik, kes saab 4.000 marka kuus, saab toetust ainult 2.000 marka, olgugi, et temal olud raskemad on, aga see, kes saab 34.000, sellele antakse toetust 17.000 marka, aga see ei ole õiglane, sest kõigerohkem kannatawad ikkagi wäiksemad ametnikud. (M. Laarman, põl.: Kas parteialles on? Kaitsete oma wäiksemaid wendasid!)

Wabameelne partei ei ole kunagi kõnelenud ega kirjutanud, et tema oleks wäiksemate wõi suuremate ametnikkude kaitsja, waid wabameelne partei kaitseb kõigi kihtide huwisid, kõigi kodanikkude huwisid ja mitte ainult üksikute kildkondade huwisid, nagu teie seda teete, nii et minu arwates ei ole see mitte õiglane, kui anda kõigi ametnikkudele poole kuu palk. Kui meie wõtame näiteks teedeülema, kes 34.000 mk. kuus saab, siis tema saaks 17.000 mk. toetust, aga rööpaseadja, kes saab 4.000 mk. kuus, saaks ainult 2.000. Minu arwates peaks ometi seda arwesse wõetama, et kõigeenam kannatawad wäiksete palkadega ametnikud. Nendele peaks antama wähemalt kuupalk ja wiimane aste wõiks ehk weerand kuu palga saada. (J. Soots, põl.: Sonda jaama ülemale kolmekordne palk!) Mina seda õigeks ei pea, ainult Teie arwates on see nii, et kui tema on Teie mees, siis peawad tal ka kaukad täis olema. Mina ei leia, et õiglane oleks, kui kõrgematele ametnikkudele iga aasta eelarwe korras palkasid tõstetakse, wähematele aga mitte midagi juurde ei panda. (J. Soots, põl.: Teie lubasite ju kõigi huwisid kaitsta, miks Teie siis nüüd seda ei tee?) Mina ei loe mitte õiglaseks, et kõrgematele ametnikkudele igaaasta palkasid tõstetakse ja seega ka toetust.

Minu käes on protokoll, milles tahetakse tulewase — 1925 aasta eelarwes nendele, kes saawad 15.000 marka kuus, palka 18.000 peale tõsta. Wõib olla, et see ka läbi läheb, sest ma ei usu, et Teie seda ei toeta, kindlasti toetate Teie seda. Waadake, nii on läinud kord-korralt, kõrgete ametnikkudele pannakse palka juurde, madalamatelt wõetakse isegi maha. (J. Soots, põl.: Aga Teie arwates peaks kõigile ühesugust palka maksuma. J. Mürk, mo.: Tingimata!) Mina ei ole oma arwamist weel sellel alal awaldanud, ja Teie ärge oma arwamist minule peale suruge, mis Teil nii-kui-nii piiratud on.

Juhataja **L. Raudkepp**: Palun mitte isiklikuks minna.

J. Uibopuu (rhws.): Nii et minu arwates ei saa mitte ühetaoliselt kõigile maksta pool kuupalka, waid peab kõigewäiksema palgalistele, eestkätt töölistele, toetust andma. Minu arwamise järele peaks see palgamaksmine nõnda ära jaotatama, et väiksema palgaga teenijad wäärilisemat toetust leiaksid, kui seda wõiksid leida suuremate palkadega ametnikud.

Mis puutub härra Martna tähendusse, et siin on osa möödunud aastal sõjawäeteenistusse wõetud tagawarawäelaste kolmeteistkümnenda kuu palk wälja maksmata jäänud, siis mina pean ütleva — see on täiesti õige. See asjaolu annab weel sellepolest kõnelda, et siin kuuekuulise tähtaja äramääramisega tahetakse mõnda ametnikku, kes sõjawäeteenistusest malku keskpaigas wabanes, kel wõib olla selle tähtajani 10 wõi 15 päewa teenida jääb, sellest toetusrahast ilma jätta. Mul oli eile rkl. härra Jõeäär'ega sõnawaetus, milles tema tähendas, et neile ametnikkudele, kes ametist sõjawäekohuste täitmiseks lahkunud, ei wõi tagantjärele toetusraha maksta, nad wõiksid aga seda kohtuteel wälja nõuda. Tähtaja seadusesse jätmisega looksime protsesse.

Kõige selle põhjal, mis ma siin ette tõin, teen mina il lugemisel wastawad parandused. Ma ei usu küll, et need parandused wastuwõtmist leiawad, sest... (J. Soots, põl.: Miks Teie siis teete?) ...ma tean kindlasti, et enamus on selle poolt, et suuremad ametnikud peawad rohkem saama, kuna väiksemad kannatama. Mina tean, et nende kannatajate kannatus kord ka lõpeb.

J. Piiskar (is.): Mina wõtsin sõna selleks, et selgust muretseda ühte küsimusse, mis rahaasjanduse komisjonis kahjuks kõne alla ei tulnud, mille peale aga pärast minu tähelpanu juhiti. Oleks tarwis sesse küsimusse selgust muretseda, et pärast arusaamatusi ette ei tuleks.

Asi puutub nimelt õpetajate poolekuu palgasse. Teatawasti saawad õpetajad osa oma palgast omawalitsustelt, teise osa riigilt. Mina tahaksin selgusele jõuda, missuguses ulatuses on kawatsetud õpetajaile maksta pool palka, kas pool ainult sellest osast, mis riik maksab, wõi poole kuu palk. Seadus ütleb selge sõnaga, et peaks makstama toetusrahana poole kuu palk. Õpetajate hulgast juhiti minu tähelpanu selle peale, et tuleks selgust muretseda, et pärast mitte teisiti ei seletataks. Sellepärast on tarwis seda küsimust selgitada.

Juhataja **L. Raudkepp**: Faktiivselt märkuseks on sõna rkl. Weberman'il.

E. Weberman (rhws.): Minu rühmasõber, härra Uibopuu tegi siin mõned ettepanekud, kusjuures tema põhjendamisel nimetas rahwuswabameelsete partei Riigikogu rühma seisukohta. Pean ütleva, et härra Uibopuu on teinud oma ettepanekud isiklikult, kuna rühmas need arutamisel ja kaalumisel olnud ei ole. (K. Wirma, sd.: Ikka hullemaks läheb. — Paremaltpoolt: Omawahelriius!)

Juhataja **L. Raudkepp**: Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja **J. Zimmerman**: Ausatud rkl. härra Johanson tähendas, et selle seaduse alt on wälja jäetud riigiteenijad-töölised. Pean tähendama, see teade pole täpne, sest osa riigiteenijaid-töölisi saawad riigikassast palka, selle tõttu on nad ka selle seaduse alla wõetud. Ainult riigi ettewõtetes töötawad töölised ja ka töölised, kes kindla kuupalgalised pole, jääwad selle seaduse alt wälja. (L. Johanson, sd.: Ei ole õige!) See on õige. Need töölised, kes koosseisus ette nähtud, kes kindlat kuupalka saawad, käiwad selle seaduse alla.

Mis puutub härra Uibopuu seletusse, et kõigile töölistele tarwilik oleks poole kuu abiraha anda, sest ka need elukalliduse raskuste all kannatawad. Mina

arwan, see ütetus on täiesti õige, kuid selle järele peaksid kõik wabariigi kodanikud, kui järjekindel ollakse, toetusraha saama, sest ka nemad kannatawad elukalliduse raskuste all. Kuid riik maksab toetusraha ainult nendele ametnikkudele, kes pikemat aega ametis olnud ja oma tööjõu riigile ohwerdanud.

Ka teine wäide, et kõik ametnikud saawad ühesugust toetust, olgu nad wäiksema wõi suurema palgaga, ei ole täpne, sest seaduse § 1-es on tähendatud, et ametnikud, kes perekonna-abiraha saawad, saawad selle abiraha toetusena terve kuu abiraha suuruses. Nõnda saab wäiksem ametnik, kes ka perekonna abiraha saab, toetusena poole kuupalka ja perekonna-abiraha terve kuu perekonna-abiraha suuruses.

Juhataja **L. Raudkepp**: Aruandja poolt on ettepanek tehtud käesolew seaduseelnõu I lugemisel wastu wõtta. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu I lugemisel wastu wõetud.

Aruandja **J. Zimmerman**: Silmas pidades, et toetusrahasid tahetakse I. nowembrist wälja maksta hakata, mille tõttu see seadus kiiret iseloomu kannab, teen ettepaneku I ja II lugemise wahel 3. päewalist tähtaega mitte pidada.

Juhataja **L. Raudkepp**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Korra kohta on sõna rkl. Wirma'l.

8. Koosoleku lõpetamine ja kahe järgmise koosoleku aja ja päewakorra kindlaksmääramine.

minuti pärast selle koosoleku lõppu, wõttes päewakorda riigiteenijate ühekordse toetuse seadus II lugemisel. Edasi, teiseks, määrata täna kolmas koosolek 15 minutit pärast teise koosoleku lõppu, wõttes päewakorda riigiteenijate ühekordse toetuse seadus III lugemisel ja teiseks ning kolmandaks päewakorrapunktiks need päewakorra-punktid, mis tänasest päewakorrast üle jääwad.

Kuulsin wahelhüüdena, et miks nii koosolekud määrata? Wahelhüüdjak peaks selge olema, et sel wiisil riigiteeni-

jate ühekordse toetuse seadus, mis kiire iseloomuga, juba täna lõpulikult wastu wõetaks.

Rahaminister O. Strandman: On just rühmast, mis härra Wirma'le lähedal seisab, nimelt iseseiswate sotsialistide poolt, ettepanek tehtud ja seletatud, et kooliõpetajate palgamäärused mitte küllalt selged ei ole, ja sellepärast teatawaid selgitawaid ettepanekuid teha tuleb. Isiklikult arwan, et on täiesti ükskõik, kas see seadus täna wõi homme wastu wõetakse, ühe päewaga ei lähe midagi katki, ja kui ettepanekud, mis härra Piiskar kawatseb teha, tõsised on, siis oleks tarwilik, et walitsusel wõimalik oleks täpsemaid teateid muretseda, sest mina ei tunne kooliõpetajate palgaseadust täpselt, ja wõib olla on seal niisuguseid määrusi, mis täiendust nõuawad. Teiseks oleks ka Riigikogul tarwis seisukohta wõtta, ja sellepärast oleks parem homme kaks lugemist päewakorda wõtta. Kõik need, kes tahawad ettepanekuid teha, peaksid seda praegu teatawaks tegema, et walitsusneid ettepanekuid arutada wõiks. Aga kui täna seadus kolmel lugemisel lõpulikult wastu wõetakse, siis selle osa kohta, mis kooliõpetajate palgaseadusesse puutub, mina seisukohta wõtta ei saa, sest et mina seda seadust mitte küllalt ei tunne.

M. Martna (sd.): Mina pean härra ministri seletuse peale selgituseks ütleva, et niipalju kui mina kuulnud olen, kawatsetakse kristliku rahwaerakonna poolt ettepanek teha, et homme koosolekut ei tuleks, see on, et homme koosolek usupuuhastusele ohwerdataks. (A. Anderkopp, tõer.: Mis me ikka puhastame, kas puhastatud pole küll.)

Juhataja **L. Raudkepp**: Fakti- seks märkuseks on sõna rkl. Piiskar'il.

J. Piiskar (is.): Faktilise märkuse- sena tahtsin seletada järgmist: mina ei ole mõelnudki parandust teha selle seaduse juures, waid ainult juhtisin tähelepanu selle peale, et käesolewas seaduses selgesti on öeldud — poole kuu palk, ja et ei tule mitte mõista poole kuu palka sel- lest summast, mis riigikassast maksetakse, waid terwest palgast. (Rahaminister O. Strandman: See küsimus tuleb ometi selgitada.) Riigisummadest maksetakse ka õpetaja-

tele poole kuu palk, samuti kui kõigile teistele riigiteenijatele.

Juhataja **L. Raudkepp**: Sõna on korra kohta rkl. Anniko'l.

H. Anniko (krst.): Teen ettepaneku reedel, 31. oktoobril, koosolekut mitte pidada, sest sel päeval pühitsewad ewangeliumi luteriusu kogudused oma usu 400-aastast mälestuspäewa. (M. Juhkam, tõer.: Kodukorra wastane ettepanek.)

Juhataja **L. Raudkepp**: Korra kohta on kaks ettepanekut tehtud. Kas soovitakse, et need veel kord ette kannan? (Hüüded: Ei ole tarwis.) Kawatsen ettepanekuid sisseandmise jär-

jekorras hääletamisele panna: esmalt rkl. Wirma ettepanek, siis rkl. Anniko ettepanek. (Hüüded: Anniko ettepanek enne hääletada.) On ettepanek tehtud rkl. Anniko ettepanek esimesena hääletada. Panen rkl. Anniko ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud. Panen rkl. Wirma ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud. Seega on otsustatud käesolew koosolek lõpetada ja täna veel kaks koosolekut ära pidada.

Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 10.50 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **L. Raudkepp**.

Abisekretäär **Osk. Köster**.

